

เพลงสวดคริสต์ศาสนา กรณีศึกษา โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริ้ว

Christianity Hymn, A Case Study in Saint Anthony Church.

สรารุช โรจนศิริ¹

Sarawut Rotchanasiri¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง เพลงสวดคริสต์ศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของเพลงสวดที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนารวมถึงศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะทางดนตรีและหาความหมายของบทเพลงสวดต่างๆที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและใช้กระบวนการศึกษาทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริ้ว เป็นโบสถ์ทางคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมในการรับศีลศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ มีพิธีกรรมที่จัดเป็นประจำทุกสัปดาห์ ได้แก่ พิธีมิสซารับศีลมหาสนิทเป็นพิธีกรรมหลัก และพิธีกรรมที่จัดขึ้นประจำปี ได้แก่ พิธีคริสต์มาส อีกทั้งยังมีพิธีกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกาล ได้แก่ พิธีแห่แม่พระบทเพลงประกอบพิธีกรรมมีบทบาทสำคัญในการขับร้องประกอบภาคต่างๆ ของการปฏิบัติพิธีกรรม มีการจัดแบ่งลักษณะของเพลง ได้แก่ บทเพลงเริ่มพิธี, บทเพลงรำวงวอน, บทเพลงพระสิริรุ่งโรจน์, บทเพลงสร้อยสดุดี, บทเพลงเตรียมเครื่องบูชา, บทเพลงศักดิ์สิทธิ์, บทเพลงพระชุมพา, บทเพลงรับศีลและบทเพลงปิดพิธีโดยดนตรีในพิธีกรรมใช้เสียงร้องประสานกับเสียงออร์แกนในแบบโฮโมโฟนี ใช้ระบบเสียงแบบตะวันตก รูปแบบการประพันธ์ส่วนใหญ่เป็นแบบแปรทำนองในท่อนเพลงเดียวความหมายของเพลงแสดงถึงการวิงวอนและการสรรเสริญพระเจ้าเป็นหลัก อนึ่งบทเพลงสวดต่างๆนั้นมีรูปแบบตายตัวแต่ความไม่แน่นอนอยู่ที่การนำบทเพลงสวดต่างๆมาจัดเรียงเพื่อขับร้องในแต่ละภาคของพิธีกรรม

คำสำคัญ : เพลงสวด, โบสถ์,คาทอลิก, มิสซา, โบสถ์เซนต์แอนโทนี, แปดริ้ว

Abstract

The purpose of this research is to study the role of music in the Christian liturgy, including an analysis and study meaning of the Hymn used during the liturgy, A qualitative method of using an ethnomusicology approach has been used in the gathering and analysis of information show the following conclusions : Saint Anthony Church is a Roman Catholic Church, It is used for many Catholic rites, the most important being the Mass the celebration of the liturgy and the reception

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีสากล, รองคณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹ Lecturer, Department of Western Music, Associate Dean, Faculty of Humanities and Social sciences, Rajabhat-Rajanagarindra University

of Eucharist, All rites are related to the Catholic Faith Daily and weekly mass, and Church feasts are celebrated throughout the year. Sometimes there are also special services for Christmas. Music plays an important role throughout the liturgy. It is categorized into opening hymns, offertory hymns, communion hymns, and closing hymns such as parts of the liturgy. The hymns are sung by the congregation led by an organist in a homophony style using the western tuning system; it is melodic using a strophic and variation form. The music is a prayer of praise, thanksgiving, intercessions, contrition and is woven into the service. The hymns and music are standardized and universal, only the choice of the order of songs write the exception of the parts of liturgy are changed sometimes.

Keywords : Hymn, Church, Catholic, Mass, Saint Anthony Church, Padriew

บทนำ

คริสต์ศาสนามีต้นกำเนิดในเอเชียตะวันตก ประเทศอิสราเอลในปัจจุบันและขยายไปตามทวีปต่างๆ ทั่วโลก ในเอเชียคริสต์ศาสนาเผยแพร่โดยคณะผู้สอนศาสนาที่มาร่วมกับการล่าอาณานิคมของชาวตะวันตก ประเทศที่เข้ามากลุ่มแรกๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ โปรตุเกส สเปนและเนเธอร์แลนด์ ในจำนวนสามประเทศนี้โปรตุเกสและสเปนเป็นเพียงสองประเทศที่ได้นำเข้าคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก² มาเผยแพร่ให้กับดินแดนที่เข้าครอบครอง หลังจากนั้นฝรั่งเศสได้เดินทางเข้ามาล่าอาณานิคมในดินแดนต่างๆ ใกล้ๆ กับประเทศไทยและได้นำเอาคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกมาเผยแพร่แต่ไม่ได้รับความแพร่หลายมากนัก โดยวิเคราะห้จากจำนวนผู้นับถือคริสต์ศาสนาในเมืองที่ฝรั่งเศสเข้ายึดครองในปัจจุบัน ที่มีจำนวนไม่มากเหมือนในดินแดนที่เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของโปรตุเกสและสเปน ในส่วนของประเทศไทยคริสต์ศาสนามีได้ถูกนำเข้าในรูปแบบของการล่าอาณานิคมเหมือนประเทศอื่นๆ หากแต่คริสต์ศาสนาได้ถูกนำเข้ามาในรูปแบบของการสอนศาสนาให้กับบรรดาชาวต่างชาติ ซึ่ง

ส่วนใหญ่เป็นชาวโปรตุเกสที่มาทำการค้าขายและตั้งหลักแหล่งอยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและต่อมาเมื่อถึงสมัยรัตนโกสินทร์คริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์³ ก็เข้าสู่ประเทศไทย คณะธรรมทูตทั้งของโรมันคาทอลิกและโปรเตสแตนต์นอกจากได้ทำการเผยแพร่ศาสนาของตนแล้ว ยังได้ทำคุณประโยชน์ไว้ให้แก่ประเทศไทยเป็นอันมาก เช่น การศึกษา การแพทย์ การสาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น (ธนู แก้วโอภาส, (2542 : หน้า 174)

วิวัฒนาการของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย เริ่มต้นจากนายกองทหารชาวโปรตุเกสชื่ออัลบูร์เควร์ (Alfonso de Albuquerque) เข้ายึดแหลมมะละกาใน ค.ศ.1511 ในนามของพระเจ้าแผ่นดินโปรตุเกส เขาได้ส่งทูตคณะหนึ่งซึ่งมี ดัวร์เนเฟอร์นันเดช (D.Fernandech) เป็นหัวหน้าทูตเข้ามาเฝ้าพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยาและมีคณะธรรมทูตหรือมิชชันนารีคาทอลิกประจำกองทหารติดตามมาด้วยเป็นมิชชันนารีรุ่นแรกที่รู้จักกันในเมืองไทย คือ คณะโดมินิกัน (Dominican Group) ที่มาจากมะละกาใน ค.ศ. 1555 นับเป็นก้าวแรกๆ

² คำว่า “คาทอลิก” แปลว่าสากล เป็นนิกายหนึ่งในคริสต์ศาสนา มีสันตะปาปาแห่งนครวาติกันในกรุงโรมเป็นประมุขและเป็นผู้ปกครองของศาสนจักร

³ นิกายนี้นักศาสนาชาวเยอรมันในศตวรรษที่ 16 ชื่อ มาติน ลูเธอร์ เป็นผู้สถาปนาซึ่งแยกตัวออกมาจากนิกายโรมันคาทอลิก แนวคิดสำคัญของนิกายโปรเตสแตนต์ คือ ยึดมั่นในพระคำภีร์เป็นหลักแต่ไม่ยึดติดกับสันตะปาปา

คริสต์ศาสนาเริ่มมีบทบาทเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่ง คณะธรรมทูตหรือมิชชันนารีในขณะนั้นมุ่งความสนใจเฉพาะชาวโปรตุเกสที่ส่วนใหญ่อยู่รวมกันใน กรุงศรีอยุธยาเท่านั้น ต่อมาปี ค.ศ.1658 สมเด็จพระสันตะปาปาอินโนเซนต์ที่ 10 (Pope Innocent X) ทรงแต่งตั้งให้บาทหลวงฟรังซัวปัลลิว (F.Pallu) ดูแลชาวคริสต์ในแคว้นดงเกียและแต่งตั้งบาทหลวงปีแอร์ ลังแบร์ต เดอลามอต (P.Lambert de laMotte) ดูแลในแคว้นโคชิน ไชนา บาทหลวงทั้งสองจึงได้เดินทางไปยังแคว้นดงเกียและแคว้นโคชิน ไชนาในประเทศจีน แต่เนื่องจากมิสซัง⁴ ทั้งสองถูกกีดกันจากประเทศจีน จึงต้องมาประจำอยู่ในประเทศไทย ในขณะนั้นตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ณ จุดนี้จึงนับได้ว่าเป็นการเริ่มต้นศักราชแห่งพระศาสนาจักรคาทอลิกในประเทศไทยอย่างแท้จริง (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, 2522: หน้า 115-120)

พิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาในประเทศไทยมีหลายพิธีกรรม ตามแต่ระยะเวลาและโอกาสต่างๆ ที่จัดขึ้นในแต่ละปี รวมถึงพิธีกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะบุคคลด้วย เช่น พิธีรับศีลล้างบาป พิธีรับศีลกำลัง เป็นต้น การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในแต่ละพิธีกรรมล้วนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความศรัทธาและสร้างกิจกรรมทางศาสนาให้ดำรงอยู่สืบต่อไป โดยลักษณะเด่นของการประกอบพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนา คือ การขับร้อง “เพลงสวด” ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มักปรากฏร่วมอยู่กับการประกอบพิธีกรรมต่างๆ บทเพลงสวดในคริสต์ศาสนาของประเทศไทย มีความสำคัญในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในโบสถ์ มีรูปแบบวิธีการเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน ซึ่งบทเพลงสวดแต่ละเพลงที่นำมาใช้ประกอบในพิธีกรรมล้วนมีความแตกต่างกันตามแต่บทบาทของเพลงที่จะใช้ให้สอดคล้องกับพิธีกรรมและบริบทที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมนั้นๆ จึงส่งผล

ให้การเลือกใช้เพลงสวดและลำดับขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมอาจมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการจัดการและปัจจัยต่างๆ รอบด้านที่จะมีผลต่อการประกอบพิธีกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละโบสถ์ด้วย โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปตรัว เป็นโบสถ์ที่มีการประกอบพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกตลอดทั้งปีในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จัดเป็นโบสถ์สำคัญในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ที่มีผู้นับถือศาสนาคริสต์เข้ามาประกอบพิธีกรรมเป็นจำนวนมาก โดยมีโบสถ์แม่พระฟาติมา บางวัว และโบสถ์เซนต์รีด ทาไซ เป็นโบสถ์สาขา ซึ่งการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ในจังหวัดฉะเชิงเทราและบริเวณใกล้เคียงได้จัดขึ้นในโบสถ์ทั้งสามแห่งนี้ โดยมีโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปตรัว เป็นโบสถ์หลักในการประกอบพิธีกรรมรวมถึงพิธีกรรมอื่นๆ ทางคริสต์ศาสนาที่จัดขึ้นเฉพาะภายในโบสถ์แห่งนี้ด้วยดังนั้น บทเพลงสวดประกอบพิธีกรรมของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปตรัว จึงถือได้ว่าเป็นรูปแบบของบทเพลงสวดหลักในการใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ของคริสต์ศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราและบริเวณใกล้เคียง จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาเพลงสวดต่างๆ ของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปตรัว โดยกำหนดหัวข้อเรื่องที่ศึกษา คือ “เพลงสวดคริสต์ศาสนา กรณีศึกษา โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปตรัว” เพื่อทำการศึกษาประวัติความเป็นมาและบทบาทของเพลงสวดที่เป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนา รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะทางดนตรีและความหมายของเพลงสวดคริสต์ศาสนาในประเทศไทย โดยใช้กรณีศึกษาที่โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปตรัว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของเพลงสวดที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนา
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะทางดนตรีของเพลงสวดในพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนา

⁴ มิสซัง เป็นภาษาโปรตุเกส หมายถึง การแพร่ธรรมหรือสถานที่ที่มีการแพร่ธรรมไปสู่หรืออาณาเขตของศาสนาคริสต์

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความหมายของเพลงสวดในพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนา

วิธีการศึกษา

การดำเนินการวิจัยเรื่องเพลงสวดในคริสต์ศาสนา กรณีศึกษา โบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์วิ๊ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพตามวิธีการทางมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology Research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยกำหนดขอบเขตการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย คือ ศึกษามหาวิทยาลัยของเพลงสวดที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์วิ๊ โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำการศึกษาคือ โบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์วิ๊ เขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบพิธีกรรมและผู้เข้าร่วมพิธีกรรมในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์วิ๊ โดยศึกษาเพลงสวดและพิธีกรรมในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

ข้อมูลหลักที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม (FieldWork) เป็นสำคัญโดยได้ดำเนินการศึกษาตามหลักมานุษยดุริยางควิทยามีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเก็บข้อมูลเอกสาร

ขั้นเตรียมการศึกษา คือ ขั้นตอนในการหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องราว สถานที่และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงสวดในคริสต์ศาสนาของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์วิ๊โดยสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย บทความและวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยได้แก่

1.1.1 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

1.1.2 ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา

1.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา

1.2 สืบหาข้อมูลเบื้องต้น โดยเข้าพื้นที่สนามวิจัยเพื่อติดต่อประสานงานกับบุคคลที่ให้ข้อมูลต่างๆ ได้แก่

1.2.1 นักดนตรีในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์วิ๊

1.2.2 กลุ่มบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับบทเพลงและพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์วิ๊

2. ขั้นเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขั้นดำเนินการศึกษา คือ ขั้นตอนการเก็บข้อมูลทางภาคสนาม ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้จากการศึกษาพฤติกรรมและผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์จากสภาพแวดล้อมทางสังคมตามความเป็นจริง โดยดำเนินการศึกษาตามแผนงานที่กำหนดไว้ ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลจากบุคคลข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย เพื่อเก็บประวัติส่วนตัวและข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2.2 ศึกษาข้อมูลของเพลงสวดและการประกอบพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนามทั้งศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ดังนี้

2.2.1 การสังเกต คือ การเฝ้าดูอย่างเป็นระบบในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าร่วมในพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์วิ๊ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดพิธีกรรมนั้นๆ เพื่อศึกษาถึงพิธีกรรม บทเพลง ความหมาย สังคม วัฒนธรรมของชาวคริสต์ในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์วิ๊

2.2.2 การสัมภาษณ์ คือ การสนทนอย่างมีจุดมุ่งหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการกับผู้ให้

ข้อมูลหลักที่เป็นบุคคลสำคัญในพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว เช่น บาทหลวง นักขับร้อง นักดนตรี เป็นต้น และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ คือ การสนทนาทั่วไป ในประเด็นต่างๆ ที่ต้องการศึกษาข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.3 การใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนาม คือ การเก็บข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ ด้วยอุปกรณ์การบันทึกต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการบันทึกข้อมูล ดังนี้

2.3.1 เครื่องมือในการจดบันทึก ข้อมูลในรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงสวดในคริสต์ศาสนาของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริวคือ จดบันทึกใน Notability (I-Pad) หรือคอมพิวเตอร์พกพา (MacBook) จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ในข้อมูลทั่วไป

2.3.2 เครื่องมือในการบันทึกข้อมูล เสียงสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์และการบันทึกบทเพลงที่ประกอบในพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริวคือ เครื่องบันทึกเสียงดิจิทัล (Tascam DR-05 Recorder 24 bit)

2.3.3 เครื่องมือในการบันทึกข้อมูล ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวเพื่อบันทึกภาพบุคคลและขั้นตอนของพิธีกรรมต่างๆ ที่ประกอบขึ้นในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริวคือ กล้องถ่ายภาพนิ่ง (I-Phone) และกล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว (HD 64 GB.)

3. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล คือ การนำข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามมาจำแนก จัดระเบียบ จัดประเภทของข้อมูล จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทเพลงต่างๆ โดยเขียนเป็นโน้ตแบบดนตรีตะวันตก (Transcriptions) และกำหนดหัวข้อของการวิเคราะห์ ได้แก่

3.1 วิเคราะห์บทบาทของเพลงสวดที่เป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนา

3.2 เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะทางดนตรีของเพลงสวดคริสต์ศาสนา

3.3 วิเคราะห์ความหมายของเพลงสวดคริสต์ศาสนา

4. ขั้นนำเสนอผลงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบของรายงานการวิจัย เรื่อง “เพลงสวดในคริสต์ศาสนา กรณีศึกษา โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว” ในการนำเสนอรูปแบบของรายงานการวิจัยนี้แบ่งเป็น 6 บท ได้แก่

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย

บทที่ 4 โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริวและพิธีกรรมของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว

บทที่ 5 บทเพลงในพิธีกรรมของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว

บทที่ 6 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

ในการวิจัยเรื่อง “เพลงสวดคริสต์ศาสนา กรณีศึกษา โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว” ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางการศึกษาทางมานุษยวิทยาในการเก็บข้อมูลภาคสนามและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทเพลงสวดที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาพร้อมทั้งวิเคราะห์คุณลักษณะทางดนตรีและความหมายของเพลงสวดคริสต์ศาสนาในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว ดังนี้

1. บทบาทเพลงสวดที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว

การประกอบพิธีกรรมต่างๆ ของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว จัดเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับ

ทางศาสนาคริสต์ทั้งสิ้น โดยมีการจัดประกอบทั้ง พิธีกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำในทุกๆ สัปดาห์ ได้แก่ พิธีมิสซา รับศีลมหาสนิทซึ่งถูกจัดขึ้นให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกอบพิธีมิสซาขอบพระคุณพระเจ้า โดยพิธีมิสซานี้จะประกอบด้วยการอ่านพระคัมภีร์และฟังคำสอนจากบาทหลวง ส่วนพิธีรับศีลมหาสนิทจะประกอบด้วยพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อระลึกถึงงานเลี้ยงครั้งสุดท้ายของพระเยซูและการสิ้นชีวิตของพระเยซูเพื่อไถ่บาปให้กับมนุษย์ส่วนพิธีกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำในรอบเดือน ได้แก่ พิธีแม่พระ จัดขึ้นในทุกๆ วันเสาร์ต้นเดือน โดยพิธีกรรมนี้จัดขึ้นหลังพิธีรับศีลมหาสนิทหรือมิสซาขอบพระคุณพระเจ้า เริ่มจากการเดินแม่พระที่บริเวณหน้าโบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์ริว ไปทางด้านขวาของโบสถ์เป็นจำนวน 1 รอบ แล้วจึงเข้ามาในโบสถ์เพื่อสวดวิงวอนและสวดถวายตัวต่อแม่พระ เมื่อจบการสวดถวายตัวต่อแม่พระผู้เข้าร่วมพิธีทุกคนเดินไปถวายดอกกุหลาบแม่พระด้านหน้าเวทีประกอบพิธี เพื่อระลึกถึงพระมารดาของพระเยซูคริสต์เจ้า พิธีกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำในรอบปี ได้แก่ พิธีคริสต์มาส คือ การฉลองการประสูติของพระเยซูเพื่อมาไถ่บาปให้กับมนุษย์โดยจัดพิธีมิสซาขอบพระคุณแด่องค์พระเยซูผู้เป็นพระบุตรของพระเจ้าให้ชาวคริสต์ได้เข้ามาร่วมประกอบพิธีกรรมในวันทุกคืนวันที่ 24 เดือนธันวาคมของทุกปี

ภาพบรรยากาศภายในพิธีคริสต์มาส

โบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์ริว

ที่มา : ถ่ายภาพโดยสราวุธ โรจนศิริ

วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗

บทเพลงประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แดร์ริว มีลักษณะเป็นการสวดเพื่อสรรเสริญพระเจ้า เรียกว่า “เพลงสวด” โดยมีบทบาทสำคัญในการขับร้องประกอบภาคต่างๆ ของพิธีกรรม สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. ภาคเริ่มพิธีกรรม
2. ภาคสารภาพบาป
3. ภาคบทภาวนา
4. ภาคบทพระสิริรุ่งโรจน์
(เฉพาะพิธีคริสต์มาส)
5. ภาคบทภาวนา
6. ภาคจบพิธีกรรม
(บทอ่านพระคัมภีร์)
7. ภาคบูชาขอบพระคุณ
ภาครับศีลมหาสนิท
8. ภาคปิดพิธีกรรม
(บทภาวนาหลังรับศีลมหาสนิทเฉพาะพิธีแม่พระ)

โดยบทเพลงสวดเหล่านี้จะมีบทบาทในการใช้งานสอดคล้องกับการประกอบพิธีกรรมของลำดับภาคนั้นๆ อย่างเฉพาะเจาะจงและมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในแต่ละภาคของการประกอบพิธีกรรมมีบทเพลงสวดที่สามารถนำมาใช้ขับร้องประกอบพิธีกรรมได้เป็นจำนวนมาก ขึ้นอยู่ว่าจะคัดเลือกบทเพลงใดในภาคนั้นๆ มาใช้งาน โดยเนื้อร้องและทำนองของบทเพลงสวดที่ใช้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงแม้จะขับร้องในพิธีกรรมอื่นๆ ก็ยังคงรูปแบบของท่วงทำนองและเนื้อร้องไว้อย่างเดิม หากแต่สิ่งที่จะมีความเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนจะอยู่ที่การนำบทเพลงสวดต่างๆ มาจัดเรียงเพื่อขับร้องในพิธีกรรมนั้นๆ

ภาพบรรยากาศภายในพิธีฉลองวัด

โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว

ที่มา : ถ่ายภาพโดยสรารุณ โรจนศิริ

วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗

บทเพลงสวดในพิธีกรรมของศาสนาคริสต์ โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริวมีบทบาทในการจัดประกอบพิธีกรรม ดังนี้

1. บทบาทสำหรับเริ่มต้นพิธีกรรม เรียกว่า ภาคเปิดพิธี ใช้เป็นเพลงสวดขับร้องในขณะที่บาทหลวงผู้ประกอบพิธีกรรมเดินเข้าออกมาจากด้านหลังเวทีมายังโต๊ะประกอบพิธีหน้าเวทีภายในโบสถ์และเข้าประจำที่ประกอบพิธี ถือเป็นการต้อนรับผู้เข้าร่วมพิธีกรรมทุกคน

2. บทบาทสำหรับการสวดภาวนา เรียกว่า ร่ำวิงวอน คือ การขับร้องบทเพลงสวดเพื่อขอพรพระเจ้าด้วยบทภาวนาต่างๆ

3. บทบาทในการใช้งานแทนถ้อยคำตอบรับ คือ การใช้เพลงสวดขับร้องระหว่างบทอ่านพระคัมภีร์ของศาสนาคริสต์ เพื่อเป็นการแสดงว่าผู้เข้าร่วมในพิธีกรรมนี้เข้าใจและตอบรับหลักคำสอนต่างๆที่ได้รับฟังอยู่นี้อย่างชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

4. บทบาทในการถวาย เรียกว่า ภาคถวาย ใช้เป็นการขับร้องเพลงสวดเพื่อรับศีลมหาสนิทของคริสต์ชน อีกทั้ง ยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงการมอบถวายจิตอันดีเพื่อเป็นสิ่งบูชาแด่พระเจ้าสำหรับผู้ร่วมในพิธีตามความเชื่อของชาวคริสต์

5. บทบาทในการแสดงถึงการบูชาในพิธีกรรม กล่าวคือ การขับร้องเพลงสวดเป็นการ

ถวายพรแด่พระเจ้าซึ่งผู้ที่เข้าร่วมพิธีจะทำการภาวนาจิตถวายพรบูชาให้กับพระเจ้าในช่วงที่มีการขับร้องเพลงสวดเสมอ

6. บทบาทในการแสดงถึงการประกาศพระธรรมของศาสนาคริสต์และเป็นการย้ำในความเชื่อสำคัญของชาวคริสต์ทุกคนที่มีต่อพระเยซูคริสต์เจ้า ดังในเนื้อเพลงสวดมีการกล่าวว่า “พระองค์จะกลับคืนชีพมาบนโลกมนุษย์อีกครั้ง”

7. บทบาทที่แสดงถึงการสิ้นสุดของพิธีกรรม เรียกว่า ภาคปิดพิธี คือ การขับร้องเพลงสวดในขณะที่บาทหลวงผู้ประกอบพิธีกรรมเดินออกจากโบสถ์ อีกทั้งยังเป็นการเน้นให้ผู้เข้าร่วมในพิธีกรรมนำหลักคำสอนต่างๆของศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

2. คุณลักษณะทางดนตรีของเพลงสวดคริสต์ศาสนาโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว

บทเพลงต่างๆ ในพิธีกรรมมีรูปแบบของสื่อสร้างเสียงและคุณลักษณะของเสียงแบบการใช้เสียงร้องหลักเป็นเสียงร้องหญิง โดยจะประสมประสานกับเสียงร้องหมู่ของผู้มาเข้าร่วมพิธี ประกอบกับเครื่องดนตรีชื่อ ออร์แกน คุณภาพของเสียงและความดังจึงมีปริมาณของเสียงแบบดังกังวานมาก โดยตลอดจนจบพิธีการอีกทั้งพื้นผิวทางดนตรียังใช้การดำเนินทำนองประเภทโฮโมโฟนี (Homophony) คือ มีทำนองหลักและทำนองประสานในลักษณะของคอร์ดตามหลักดุริยางค์ศาสตร์แบบตะวันตก ตลอดจนจบพิธีกรรมด้วยเช่นกัน

ท่วงทำนองของบทเพลงสวดต่างๆที่ใช้ในพิธีกรรมจะมีการใช้ระบบเสียงแบบตะวันตก 12 เสียงเท่ากันทั้งสิ้นทุกเพลง กลุ่มเสียงที่ใช้มีตั้งแต่กลุ่มเสียงแบบ 5 เสียง (Pentatonic) คือบันไดเสียงเพนทาโทนิค แบบดนตรีตะวันตก (Pentatonic scale) และกลุ่มเสียงแบบ 6 เสียง (Hexatonic) โดยตัดโน้ตตัวที่ 4 หรือ 6 ของบันไดเสียงเมเจอร์ออกไป และกลุ่มเสียงแบบ 7 เสียง (Septatonic) จัดเป็นกลุ่มเสียงที่ใช้กันมากที่สุดคือ บันไดเสียงเมเจอร์ (Major scale) กับบันไดเสียงไมเนอร์

(Minorscale) แบบดนตรีตะวันตกทางด้านขึ้นคู่เสียง ในบทเพลงสวดต่างๆส่วนมากก็มักใช้ขั้นคู่แบบตามลำดับขั้นส่งผลให้ความห่างของช่วงเสียงในเพลงสวดต่างๆ มักอยู่ในช่วงระยะหนึ่งช่วงเสียง แต่อาจปรับระดับเสียง (Transposition) ตามระดับเสียงของนักร้องบ้างในบางเพลง

รูปลักษณะของท่วงทำนองของเพลงสวดต่างๆ ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมมักเป็นแบบเชื่อมโยงต่อเนื่องกันโครงสร้างของวลี มักขยายวลีทำนองด้วยการแปรทำนองจากวลีหลักหรืออาจใช้การซ้ำทำนองของวลีหลักแล้วเปลี่ยนเนื้อร้องเพลงใหม่ก็ได้ ด้านเนื้อร้องและการเอื้อนมีการใช้เสียงของเนื้อร้องส่วนมากเป็นแบบพยางค์ร้องกับทำนองเดียวกัน (Syllabic text) มากกว่าเนื้อร้องแบบเอื้อนเสียง (Melismatic text)

จังหวะของบทเพลงสวดต่างๆมักใช้การตกจังหวะแบบเน้นหนักในจังหวะหลักมากกว่าจังหวะรองโดยปรากฏว่ามีการใช้อัตราจังหวะแบบอัตราจังหวะตายตัว ชนิด 4 จังหวะต่อหนึ่งห้องเพลง (Simple Time 4/4) มากกว่าอัตราจังหวะชนิดอื่น แต่ก็มีอัตราจังหวะผสม (Compound 6/8) บ้างในบางเพลง

ความเร็วของเพลงสวดต่างๆที่ใช้ประกอบพิธีกรรมมีความหลากหลายมากทั้งช้าและเร็ว ตั้งแต่ $\text{♩} = 72$ ถึง 110 ขึ้นอยู่กับบรรยากาศในช่วงของการประกอบพิธีกรรม

ตัวอย่างเพลงสวดภาควิชาศีลมหาสนิทในพิธีแม่พระโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปตรัว

คีตลักษณะของบทเพลงที่ใช้สำหรับบทเพลงสวดต่างๆ นี้มีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ บทเพลงทำนองเดียว (Iterative) บรรเลงซ้ำกัน, บทเพลงสองท่อนแตกต่างกัน (Binary), บทเพลงสองท่อนที่ย้อนกลับท่อนแรก (Reverting), บทเพลงที่ใช้รูปแบบข้างต้นแต่ซ้ำหลายเที่ยว (Strophic), บทเพลงที่มีหลากหลายท่อนไม่ซ้ำกัน (Progressive), บทเพลงที่นำทำนองหลักมาแปรทำนองใหม่ (Theme and Variation) และโดยส่วนใหญ่เพลงสวดหลายเพลงมักขยายประโยคด้วยวิธีการแปรทำนองมากที่สุด

3. ความหมายของเพลงสวดคริสต์ศาสนาโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปตรัว

ความหมาย (Meaning) ของบทเพลงสวดต่างๆที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ ในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปตรัว มีความหมายที่แสดงถึงการสรรเสริญพระเจ้าของผู้นับถือศาสนาคริสต์

อย่างเป็นที่สุดในความสรรพานุภาพของพระองค์ที่ได้สร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาและบทเพลงสวดส่วนใหญ่ยังเป็นการแสดงถึงความซาบซึ้งที่คริสต์ชนมีต่อความเสียสละของพระเยซูคริสต์เจ้าในการเสด็จลงมาประสูติเป็นมนุษย์เพื่อไถ่บาปให้กับมนุษย์ผู้เป็นคนบาปให้กลับมามีชีวิตอยู่ในความเมตตาของพระเจ้าตลอดกาล รวมถึงในบางช่วงของพิธีกรรมการขับร้องเพลงสวดยังหมายถึงการขอวิงวอนต่อพระเจ้าให้พระองค์ท่านโปรดประทานความเมตตา กรุณาและให้ความช่วยเหลือด้านจิตใจด้วย อีกทั้งยังเป็นการทำให้เกิดการระลึกในหลักคำสอนต่างๆ ทางศาสนาคริสต์เพื่อแสดงถึงแนวทางการปฏิบัติของคริสต์ชนทุกคนที่ควรจะต้องปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักคำสอนของศาสนา ในด้านการประกอบพิธีรับศีลมหาสนิทบทเพลงสวดมักมีความหมายที่แสดงถึงพระคุณอันสูงสุดของพระเยซูคริสต์เจ้าที่ได้ประทานศีลมหาสนิทให้แก่ชาวคริสต์ โดยปัง (ขนมปัง) และเหล้าองุ่นนี้ เป็นสิ่งแทนกายและเลือดของพระเยซูคริสต์เจ้าที่มอบให้แก่คริสต์ชนรับไปกิน เพื่อให้ร่างกายของตนสนิทแนบแน่นอยู่กับพระเยซูคริสต์เจ้าตลอดไป ชาวคริสต์จึงถือว่าการรับศีลมหาสนิทเป็นการย้ำเตือนในการระลึกถึงบุญคุณของพระเยซูคริสต์เจ้าที่ได้ยอมเสียชีวิตเพื่อไถ่บาปให้กับมนุษย์ผู้เป็นคนบาปให้กลับมารักในพระเจ้าชั่ววันนิรันดร์

อภิปรายผล

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัยทำให้ทราบว่า ในปัจจุบันผู้นับถือศาสนาคริสต์ที่เข้ามาร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาภายในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริว โดยส่วนมากแล้วมักใช้คำว่า “วัด” เรียกแทนคำว่า “โบสถ์” หรือใช้คำว่า “พระสงฆ์” แทนคำว่า “บาทหลวง”

ภาพด้านหน้าโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริว
ที่มา : ถ่ายภาพโดยสราวุธ โรจนศิริ
วันที่ ๑๑มกราคม ๒๕๕๘

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า สาเหตุที่มีการปรับใช้คำเรียกชื่อเฉพาะต่างๆ ของศาสนาคริสต์ เพราะความต้องการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ไม่ได้มีศาสนาคริสต์เป็นศาสนาหลักประจำชาติ จึงต้องใช้วิธีสื่อสารกับคนในสังคมด้วยการใช้ชื่อเรียกต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เพื่อไม่ให้ถูกมองว่ามีความแตกต่างจนเกิดการแบ่งแยกของคนในสังคม อาทิ การใช้คำว่า “พระสงฆ์” แทนคำว่า “บาทหลวง” เพราะคำว่าพระสงฆ์สำหรับสังคมไทยแล้วจะทราบความหมายว่าเป็นผู้ที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธให้กับชาวไทยทุกคน ทางคริสต์ศาสนาจึงใช้คำว่า “พระสงฆ์” เรียกแทนคำว่า “บาทหลวง” ด้วย เพื่อต้องการให้สื่อถึงผู้ที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้เหมือนกันทำให้คนในสังคมไทยเข้าใจได้โดยไม่ต้องอธิบาย หรือการใช้คำว่า “วัด” เรียกแทนคำว่า “โบสถ์” ก็เพื่อให้คนไทยส่วนใหญ่เข้าใจถึงสถานที่ของศาสนาคริสต์ได้อย่างรวดเร็วเหมือนกันหนึ่งทางศาสนาคริสต์ได้มีการกำหนดไว้โดยพระศาสนจักรด้วยการเผยแพร่ศาสนาสามารถปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม

การประกอบพิธีกรรมต่างๆ ของศาสนาคริสต์ในส่วนของลำดับขั้นตอนของการจัดพิธีกรรม

สำหรับผู้ที่ไม่นับถือศาสนาคริสต์มาตั้งแต่กำเนิดหรือนับถือมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจะสามารถปฏิบัติและเข้าใจขั้นตอนต่างๆของการจัดประกอบพิธีกรรมนั้นเป็นอย่างดี แต่หากผู้เข้าร่วมในพิธีกรรมไม่สามารถจำลำดับขั้นตอนต่างๆของการประกอบพิธีกรรมได้ ทางโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริ้ว ก็มีการจัดพิมพ์หนังสือพิธีแจกให้กับผู้มาเข้าร่วมพิธีกรรมได้ใช้ประกอบด้วย ซึ่งทางโบสถ์ได้จัดทำไว้ทั้งหนังสือเพลงสวด (พิมพ์แต่เนื้อเพลงไม่มีโน้ต) ชื่อ “หนังสือเพลงสรรเสริญสุดดี วันเซนต์แอนโทนี” ซึ่งก็มีทั้งผู้ที่ต้องใช้หนังสือพิธีและผู้ที่ไม่ต้องใช้หนังสือพิธีเพราะจำขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ได้เป็นอย่างดีแล้ว โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่มักไม่ต้องพึ่งพาหนังสือพิธีซึ่งแตกต่างจากเด็กที่มักจะต้องใช้หนังสือพิธีในการประกอบพิธีกรรม

ขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมต่างๆที่จัดขึ้นในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริ้ว โดยภาพรวมของการจัดพิธีกรรมได้มีการกำหนดขั้นตอนต่างๆไว้อย่างเป็นระบบชัดเจน เรียกว่า “ภาค” หมายถึง การประกอบพิธีกรรมในช่วงต่างๆ โดยการจัดพิธีกรรมทุกพิธีจะมีขั้นตอนการจัดประกอบพิธีกรรมและมีการจัดพิธีรับศีลมหาสนิทเป็นพิธีกรรมหนึ่งรวมอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งพิธีกรรมเหล่านี้มักมีลักษณะเฉพาะของแต่ละพิธีในกิจกรรมหรือพิธีการต่อในตอนท้ายพิธีรับศีลมหาสนิท อย่างเช่นพิธีคริสต์มาส เมื่อจบพิธีมิสซารับศีลมหาสนิทแล้วในตอนท้ายของพิธีจะเป็นการสักการะรูปปั้นพระกุมารเยซู เพื่อขอบคุณในการไถ่บาปของพระองค์และขอพรอันเป็นมงคลแก่ชีวิตสำหรับผู้เข้าร่วมประกอบพิธี ส่วนพิธีแห่แม่พระ เมื่อจบพิธีมิสซารับศีลมหาสนิทแล้วในตอนท้ายของพิธีจะเป็นการเดินแห่แม่พระไปรอบโบสถ์และสักการะแม่พระด้วยดอกกุหลาบเมื่อเสร็จพิธีและพิธีฉลองวัด เมื่อจบพิธีมิสซารับศีลมหาสนิทแล้วในตอนท้ายของพิธีจะมีการแห่กบฏอันตนไปรอบโบสถ์เพื่อฉลองนักบุญประจำโบสถ์

ภาพการแห่กบฏประจำโบสถ์ในพิธีฉลองวัด
โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริ้ว
ที่มา : ถ่ายภาพโดยสราวุธ โรจนศิริ
วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗

บทเพลงสวดที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ของโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริ้ว เป็นการขับร้องเพื่อแสดงถึงการวิงวอนขอพร แสดงถึงการตอบรับในคำสอนของศาสนาคริสต์ แสดงถึงการประกาศความเชื่อ แสดงถึงการสวดภาวนา แสดงถึงการถวายพร แสดงถึงการรับศีล แสดงถึงการขอบพระคุณ ซึ่งการแสดงความรู้สึกเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นโดยผ่านการขับร้องเพลงสวดทั้งสิ้น ดังนั้นการขับร้องบทเพลงสวดสำหรับผู้นับถือศาสนาคริสต์จึงถือว่าเป็นหนทางหนึ่งที่จะสามารถทำให้ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีติดต่อกับพระเจ้าได้นอกเหนือไปจากขั้นตอนของการปฏิบัติในพิธีกรรม

ในด้านของบทเพลงประกอบพิธีกรรม เพลงสวดในศาสนาคริสต์ได้ทำหน้าที่สนับสนุนและเกื้อหนุนการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้สอดคล้องกันอย่างยิ่ง โดยจากการศึกษาของผู้วิจัยทำให้ทราบว่า การขับร้องบทเพลงสวดต่างๆไม่จำเป็นต้องขับร้องให้จบเนื้อเพลงประโยคสุดท้ายทุกครั้ง หากแต่การจบของบทเพลงจะขึ้นอยู่กับช่วงของการประกอบพิธีกรรมนั้นๆ ว่าได้สิ้นสุดลงแล้วหรือไม่ หากการปฏิบัติของพิธีกรรมในช่วงนั้นได้สิ้นสุดลงแล้วก็สามารถจบเพลงลงได้ทันทีโดยที่เนื้อเพลงยังร้องไม่หมดหรือหากพิธีกรรมยังมีการปฏิบัติต่อเนื่องอยู่หรือยังไม่เสร็จสิ้น บทเพลงประกอบในพิธีนั้นก็ต้องขับร้องแบบวนซ้ำไปเรื่อยๆจนกว่าจะ

จบขั้นตอนการปฏิบัติของพิธีกรรมและจากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยได้ข้อสังเกตของการประพันธ์เนื้อร้องของบทเพลงสวดว่า หากเป็นบทเพลงที่ต้องประกอบการปฏิบัติของพิธีกรรมที่อาจมีความไม่แน่นอนในระยะเวลาการประกอบพิธี เช่น พิธีรับศีลมหาสนิทในช่วงการให้ศีล ซึ่งมีคริสตชนในพิธีกรรมเข้ามารับศีลจากบาทหลวงในแต่ละครั้งที่จัดพิธีกรรมนี้ขึ้นเป็นจำนวนไม่มีความแน่นอน หากมีผู้รับศีลจำนวนมาก บาทหลวงต้องทำให้ศีลเป็นเวลานานและหากมีผู้รับศีลจำนวนน้อยระยะเวลาของการให้ศีลจะสั้นลงตามจำนวนของผู้เข้ามารับศีล บทเพลงที่ใช้ประกอบช่วงรับศีลนี้จึงถูกประพันธ์มาในลักษณะ Strophic Form คือ วนซ้ำทำนองเพลงเดิมแต่เปลี่ยนเนื้อเพลงใหม่ไปเรื่อยๆ ซึ่งบางเพลงอาจมีการเขียนเนื้อเพลงใหม่ซ้ำทำนองเดิมหลาย ๆ รอบ เพื่อผู้ขับร้องและนักออร์แกนจะนำไปใช้ได้หากมีการประกอบพิธีที่ยาวนาน หนึ่งบางพิธีกรรมหากใช้คณะนักขับร้องเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องมีวาทยกรเพื่อกอปรกับการจบของบทเพลงสวดที่ใช้ประกอบพิธีกรรมนั้นๆ ให้พอดีกัน

บทเพลงสวดต่างๆ ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมของทางศาสนาคริสต์ มีคุณลักษณะทางดนตรีที่มีความคล้ายคลึงกันและมีความแตกต่างกัน

คุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลงสวดต่างๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันคือ ใช้เสียงร้องหลักเป็นนักร้องหญิง ประกอบกับออร์แกนเสมอใช้การดำเนินทำนองหลักและทำนองประสานในลักษณะของคอร์ดตามหลักดุริยางค์ศาสตร์แบบตะวันตกตลอดจนจบพิธีกรรมและแต่ละบทเพลงมีความหมายที่แสดงถึงการสรรเสริญบุคคลสำคัญหลักของศาสนาคริสต์คล้ายกัน

คุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลงสวดต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันคือ ความเร็วของเพลงสวด ขึ้นอยู่กับบรรยากาศในช่วงของการประกอบพิธีกรรม เช่น การเปิดพิธีกรรมมักเริ่มต้นด้วยเพลงเร็วส่วนพิธีที่มีการสวดวิงวอนมักเป็นเพลงช้า เป็นต้นคือลักษณะของบทเพลงต่างๆ มีหลากหลาย

รูปแบบแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับช่วงต่างๆ ของการประกอบพิธีกรรม

สรุปผล

งานวิจัยเรื่อง เพลงสวดคริสต์ศาสนา จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของเพลงสวดที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ รวมถึงศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะทางดนตรีและความหมายของเพลงเพลงสวดต่างๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

โบสถ์เซนต์แอนโทนีแปรริว เป็นโบสถ์ทางศาสนาคริสต์ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมรวมทั้งการรับศีลศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ทางศาสนาสำหรับชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ปัจจุบันโบสถ์เซนต์แอนโทนีแปรริว มีพิธีมิสซารับศีลมหาสนิทเป็นพิธีกรรมหลัก อีกทั้งการดำเนินงานยังครอบคลุมไปถึงการจัดการศึกษาและการอำนวยความสะดวกโรงเรียนเซนต์แอนโทนีอีกด้วย การประกอบพิธีกรรมของโบสถ์เซนต์แอนโทนีแปรริว มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาคริสต์ทั้งสิ้น โดยมีทั้งพิธีกรรมที่จัดเป็นประจำทุกสัปดาห์ ได้แก่ พิธีมิสซารับศีลมหาสนิทและพิธีกรรมที่จัดขึ้นประจำปี ได้แก่ พิธีคริสต์มาส อีกทั้งยังมีพิธีกรรมที่จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับคริสต์ชนคาทอลิกอีกด้วย ได้แก่ แม่พระและพิธีฉลองโบสถ์

บทเพลงประกอบพิธีกรรมในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว มีบทบาทสำคัญในการขับร้องประกอบภาคต่างๆ ของการปฏิบัติพิธีกรรม โดยมีการจัดแบ่งลักษณะของเพลง ได้แก่ บทเพลงเริ่มพิธี, บทเพลงรำวิงวอน, บทเพลงพระสิริรุ่งโรจน์, บทเพลงสร้อยสดุดีและอัลเลลูยา, บทเพลงเตรียมเครื่องบูชา, บทเพลงศักดิ์สิทธิ์, บทเพลงพระชุมพา, บทเพลงรับศีล, บทเพลงแต่งงาน, เพลงเทศกาลคริสต์สมภพ, บทเพลงปิดพิธี

ดนตรีในพิธีกรรมใช้เสียงร้องเป็นหลักทั้งเสียงร้องชายและหญิงหรืออาจร้องพร้อมกันบ้างใน

บางเพลง โดยประสมประสานกับเสียงออร์แกนในลักษณะการดำเนินทำนองแบบโฮโมโฟนี (Homophony) ใช้ระบบเสียงแบบตะวันตก 12 เสียงเท่ากัน รูปแบบการประพันธ์ส่วนใหญ่เป็นแบบ Strophic Form and Variations และบทเพลงสวดต่างๆ ล้วนมีความหมายที่แสดงถึงการวิงวอนและการสรรเสริญพระเจ้าหรือบุคคลสำคัญทางศาสนาคริสต์เป็นหลัก โดยทุกบทเพลงที่ประกอบในพิธีกรรมล้วนทำหน้าที่สนับสนุนและเกื้อหนุนการประกอบพิธีกรรมที่จัดประกอบขึ้นภายในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริว ทั้งสิ้น อนึ่งเนื้อร้องและทำนองของบทเพลงสวดต่างๆ มีความคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง สิ่งที่จะมีความเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนอยู่ที่การนำบทเพลงสวดต่างๆ มาจัดเรียงเพื่อขับร้องในแต่ละภาคของพิธีกรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “เพลงสวดคริสต์ศาสนา กรณีศึกษา โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริว” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “เพลงสวดคริสต์ศาสนา กรณีศึกษา โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริว” ยังมีรายละเอียดที่ควรทำการศึกษวิจัยเพิ่มเติมสำหรับการเก็บข้อมูลในเชิงเจาะลึกให้มากขึ้นได้ คือ การศึกษวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่อง “การศึกษารูปแบบและวิธีการของการประพันธ์เพลงสวดในศาสนาคริสต์” ซึ่งสามารถแยกรายละเอียดในการศึกษาได้ เช่น บทเพลงเริ่มพิธี, บทเพลงเตรียมเครื่องบูชา, บทเพลงรับศีล, เพลงเทศกาลคริสต์มาส, บทเพลงปิดพิธี เป็นต้น ในด้านของการประกอบพิธีกรรม ผู้ที่มีความสนใจอาจศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรมอื่นๆ ทางศาสนาคริสต์ที่ไม่ได้จัดประกอบขึ้นในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริว อย่างเช่น พิธีรับศีลล้างบาป, พิธีเสกสุสาน เป็นต้น ในด้านของขอบเขตหรือพื้นที่ทำการศึกษ

ผู้ที่มีความสนใจอาจทำการศึกษวิจัยในพื้นที่ใกล้เคียงได้ คือ ศึกษาวิจัยในโบสถ์ทางศาสนาคริสต์อื่นๆ เช่น โบสถ์เซนต์รีออค ท่าไช หรือ โบสถ์แม่พระฟาติมา บางวัด หรืออาจที่ไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะคณะพระมหาเถรหรือนิกายโรมันคาทอลิกก็ได้ อีกทั้งยังสามารถศึกษาเปรียบเทียบบทเพลงสวดคริสต์ศาสนาและการประกอบพิธีกรรมของโบสถ์ต่างๆ ทั้งพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราและพื้นที่อื่นๆ เพิ่มเติมอีก เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านการวิจัยทางดนตรีต่อไป

2. ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบฉบับของพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์

จากการวิจัยเรื่อง “เพลงสวดคริสต์ศาสนา กรณีศึกษา โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริว” ผู้วิจัยได้จัดทำรูปแบบและขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์อย่างเป็นระบบ จนสามารถนำไปใช้ได้จริงในการประกอบพิธีกรรม หากแต่การศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการกำหนดกรณีศึกษาขึ้นในสถานที่เดียวเท่านั้น คือ โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริว แบบแผนการปฏิบัติของการประกอบพิธีกรรมจึงสามารถนำมาใช้ได้เพียงสถานที่นี้เท่านั้น ยังไม่สามารถนำไปใช้ประกอบพิธีกรรมสำหรับผู้นับถือศาสนาคริสต์ได้ทั้งเขตภูมิภาคและระดับประเทศ หากมีการวิจัยอย่างต่อเนื่องในกรณีศึกษาของการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ในโบสถ์อื่นด้วยแล้ว อาจสามารถจัดทำเป็นแบบแผนในการปฏิบัติของการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ได้ สร้างความชัดเจนในการประกอบพิธีกรรมให้กับผู้ที่มาเข้าร่วมประกอบพิธีได้ถือปฏิบัติอย่างเป็นแบบฉบับเดียวกัน

3. ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางทักษะดนตรี

จากการวิจัยเรื่อง “เพลงสวดคริสต์ศาสนา กรณีศึกษา โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปดริว” ทำให้ทราบว่าทักษะด้านดนตรีของนักดนตรีประจำโบสถ์คริสต์ซึ่ง

ถือว่าเป็นรูปแบบวัฒนธรรมที่ถูกถ่ายโยงมาจากตะวันตก ทั้งผู้ขับร้องและผู้เล่นดนตรีมักไม่นิยมการอ่านโน้ตตามแบบดุริยางค์ตะวันตก แต่มักใช้การจำทำนองเพลงมากกว่าซึ่งอาจเรียกว่า ใช้วัฒนธรรมแบบมุขปาฐะมากกว่าวัฒนธรรมแบบลายลักษณ์ จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น ได้แก่ การขับร้องหรือบรรเลงบางบทเพลงมีความยาวมากประกอบกับมีทำนองที่ไม่ซ้ำกัน จึงต้องฝึกซ้อมนานกว่าปกติเพราะต้องใช้เวลาท่องจำทั้งทำนองและเนื้อร้องมาก อีกกรณีคือ การจำเพียงอย่างเดียวอาจทำให้การบรรเลงไม่แน่นอนเพราะอาจลืมทำนองเพลงในบางส่วนได้ หากมีการฝึกสอนดนตรีกันอย่างจริงจังและอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะทักษะการอ่านโน้ตเพลงก็อาจจะทำให้ปัญหาเหล่านี้ลดลงได้ สร้างคุณภาพให้กับดนตรีในศาสนาคริสต์ยิ่งขึ้นไป ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะสามารถแก้ไขได้โดยการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในสถาบันดนตรี โดยจัดสอนรายวิชาการอ่าน เขียนโน้ตดนตรีตะวันตกและการฝึกสอดประสานการฟังดนตรีตะวันตกอย่างจริงจัง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง เพลงสวดคริสต์ศาสนา กรณีศึกษาโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว (Christianity Hymn, A Case Study in Saint Anthony Church.) สำเร็จลงได้ด้วยกระบวนการของระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology research) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บข้อมูลมาเป็นระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน ทั้งสาระหลักทางดนตรีและบริบทรอบด้านที่มีความเกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษา

วิเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ความรู้ทางดนตรีที่เป็นประโยชน์ สามารถนำรายงานวิจัยฉบับนี้ไปใช้เป็นแบบอย่างในกิจการงานพิธีของผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์และผู้ที่มีความสนใจได้ อีกทั้ง ยังสามารถบูรณาการบทเพลงสวดต่างๆ ในงานวิจัยนี้ไปใช้กับการเรียนการสอนดนตรีสากลวิชาต่างๆ ได้ทั้งทฤษฎี อาทิ การอ่านเขียนโน้ตดนตรีและปฏิบัติอาทิ การขับร้องต่างๆ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริวซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นกรณีศึกษาในการทำงานวิจัยครั้งนี้ที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้วิจัยทั้งในเรื่องของสถานที่ ตารางการประกอบพิธี ตลอดจนการติดต่อประสานงานต่างๆ การชี้แนะและให้คำปรึกษาในข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่างๆ สำหรับผู้วิจัยขอบคุณนักดนตรีประจำโบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริวทุกคนที่ให้ข้อมูลสำคัญในการทำงานวิจัยครั้งนี้ และอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนเซนต์แอนโทนี ที่ร่วมให้ข้อมูลต่างๆ และให้การสนับสนุนรวมทั้งให้ความช่วยเหลือในการถ่ายภาพนิ่งในบางโอกาส

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ เป็นอย่างสูงที่ได้มอบทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภททุนพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ ทำให้ผู้วิจัยได้เริ่มต้นทำงานวิจัยอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้นและเป็นแรงผลักดันที่ดีในการดำเนินงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนางานวิจัยทางดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์และในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. (2522). *ศาสนาคริสต์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2544). *สังคมศาสตร์และการวิเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- ธนู แก้วโอภาส. (2542). *ศาสนาโลก*. กรุงเทพมหานคร : หจก. เอ็ม เทรดิง.
- ประยูร สุนตงกูโรพระญาณโรดม. (2543). *ศาสนาต่างๆ*. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์. (2539). *ประวัติศาสตร์ตะวันตกโดยสังเขป*. กรุงเทพมหานคร : จงเจริญภาพพิมพ์.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). *หลักวิชามานุษยดุริยางควิทยา*. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาพื้นฐานดนตรีชาติพันธุ์วิทยา : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชศิลป์ กฤษเจริญ. (2548). *คาทอลิกสอนอะไร*. ราชบุรี : โรงพิมพ์ธรรมรักษ์.
- ศติ พงศ์สรายุทธ. (2544). *ประวัติและวรรณคดีดนตรีตะวันตกยุคกลางและยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย. (2544). *หนังสือสรรเสริญสดุดี โบสถ์เซนต์แอนโทนี แปรริว*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สุกรี เจริญสุข. (2530). *ดุริยางคศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethno-musicology)*. วารสารถนนดนตรี
- เสถียร พันธรังสี. (2542). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บ.เฮอร์โลการพิมพ์ จำกัด.
- Merriam Alan. (1964). *Study of Ethnomusicology, Toward a Theory for Ethnomusicology. The Anthropology of Music.*